

POSTANOWIENIE

23 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 23 marca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa M. M.
przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Dyrektora Zakładu Karnego
w Rzeszowie
o zapłatę,
na skutek żądania sędziego Sądu Najwyższego Jacka Widło
wyłączenia od rozpoznania skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z 16 marca 2022 r., I ACa 401/21,

odmawia wyłączenia.

UZASADNIENIE

Sędzia sprawozdawca zażądał wyłączenia go ze sprawy, ponieważ według sędziego ETPC wyrokiem z 8 listopada 2021 r. ETPC uznał, że narusza prawo do sądu, określone w art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, udział w składzie sędziego powołanego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa uchwalony w składzie zgodnym z aktualnym brzmieniem u. o KRS, ustalonym ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie u. o KRS (Dz.U. z 2018 r., poz. 3).

Według sędziego sprawozdawcy powoduje to ryzyko nieważności postępowania z jego udziałem oraz godzi w dobro państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

ETPC ma prawo do stwierdzenia na wniosek strony, „*po wyczerpaniu wszystkich środków odwoławczych, przewidzianych prawem wewnętrznym*” (art. 35 Konwencji), że zostało naruszone prawo do sądu. Jednakże takie orzeczenie nie zmienia prawa obowiązującego w państwie – stronie Konwencji. Jeżeli państwo w celu dostosowania prawa krajowego do Konwencji ustanowiło odpowiednie przepisy, lecz w świetle orzeczenia ETPC przyjęty w danym państwie sposób rozumienia tych przepisów prowadzi do naruszenia praw określonych Konwencji, to orzeczenie ETPC może doprowadzić do zmiany wykładni prawa, bez potrzeby interwencji ustawodawcy.

Jednakże orzeczenie ETPC nie może zmienić treści prawa krajowego. W przypadku sprzeczności polskiej ustawy z prawem międzynarodowym jedynymi organami, które mogą pozbawić mocy prawnej przepis ustawy są Sejm oraz Trybunał Konstytucyjny (art. 188 pkt 2 Konstytucji). Bezpośrednie stosowanie Konstytucji (art. 8 ust. 2 Konstytucji), w tym prawa międzynarodowego (art. 91 Konstytucji), nie oznacza zbędności art. 188 pkt 2 Konstytucji i przyznania sądom prawa do tworzenia prawa. Jedynymi przepisami prawa międzynarodowego, które do swojego stosowania nie wymagają wydania ustawy (implementacji), o której mowa w art. 91 ust. 1 Konstytucji, są rozporządzenie unijne, o których mowa w art. 91 ust. 3 Konstytucji (lecz już nie dyrektywy). O ile można sobie wyobrazić pominięcie przy wydawaniu orzeczenia przepisu ustawy, który sąd uzna za sprzeczny z prawem międzynarodowym (co nie oznacza, że byłoby to zgodne z Konstytucją), to nie sposób wyobrazić sobie funkcjonowania Rzeczypospolitej Polskiej, jeśli to sądy będą według swojego widzimisię na różne sposoby uzupełniać ustawy w celu implementacji prawa międzynarodowego, poza kontrolą Sejmu i Senatu.

Sędzia Jacek Widło został powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego i jego obowiązkiem jest rozpoznawanie przydzielonych mu skarg kasacyjnych. Sprawowanie urzędu sędziego nie polega na pobieraniu

wynagrodzenia. Jeżeli sędzia nie może rozpoznawać spraw z powodu stanu zdrowia, powinien złożyć wniosek o przeniesienie w stan spoczynku. Jeżeli sędzia dostrzega jakiegokolwiek inne niż stan zdrowia – rzeczywiste lub urojone – przeszkody do orzekania, powinien zrzec się pełnienia urzędu.

Interpretacja, iż udział w składzie sędziego SN powołanego na wniosek KRS funkcjonującej na mocy ustawy o KRS w obecnym brzmieniu prowadzi do nieważności postępowania, pojawiła się w uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych SN z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Wyrokiem z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, TK orzekł, że uchwała ta jest niezgodna z Konstytucją RP, Traktatem o Unii Europejskiej oraz Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (MP z 2020 r., poz. 376).

Wyrok TK został poddany krytyce, gdyż uchwały SN nie zostały wymienione w art. 188 Konstytucji regulującym zakres kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. W uzasadnieniu wyroku TK wyjaśnił, że uchwały SN mające moc zasady prawnej, czyli wiążące inne składy SN, i zawierające abstrakcyjne normy prawne podlegają kontroli TK na podstawie art. 188 pkt 3 Konstytucji. Niezależnie od zasadności wykładni art. 188 pkt 3 Konstytucji wyrok TK wiąże (art. 190 ust. 1 Konstytucji).